

*„A magyar nyelv tanítására
különös gond fordítandó.”*

/KAZINCZY/

FELADATLAP

az

„ÉDES ANYANYELVÜNK”

nyelvhasználati verseny országos döntőjére

a szakképző iskolai versenyzők

számára

Sátoraljaújhely

2015

1. Állapítsa meg, milyen szófajúak a példamondat aláhúzott szavai!

„Ideje, hogy emlékezzünk: karácsony nem Santa Claus, nem színes papírba csomagolt ajándék, cicomás bolti kirakat, arany, ezüst és gyémánt csillogását utánzó olcsó festék és üveg.”
/Wass Albert/

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

2. Nevezze meg a példamondat szavainak végén aláhúzott toldalékok fajtáját!

„Anyanyelvi tudásunkat ugyanúgy bővítjük, gazdagítjuk, szinte egész életünkben, mint a világról való egyéb ismereteinket.”
/Lőrincze Lajos/

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

3. Az alábbi meghatározásokhoz kapcsoljunk egy-egy olyan szólást, amelyben szerepel a „ló” szó.

a) szabad folyást enged valamely fegyelmetlenségnek, mértéktelenségnek =

.....

b) indokolatlanul fölényesen, nagyképpően beszél, viselkedik =

.....

c) attól kívánnak egyre több munkát, aki egyébként is jól dolgozik =

.....

d) a jó munkás elvégzi a maga dolgát nógatás nélkül is =

.....

4. Értelmezzük a következő közmondásokat!

a) Aki bottal köszön, annak doronggal felelnek.

.....

.....

b) A másénak nevéért a neve.

.....

.....

c) Egy rohadt szőlőszem egész gerezdet megveszt.

.....

.....

d) Sasnak sas a fia.

.....

.....

5. „A divatban van valami gyermekesség: nem számol önálló saját ítélőképességgel bíró emberekkel; azt szereti, ha gondolkodás nélkül követik a parancsait, s utánozzák azt, amit előír. Ilyen nyájtermészettel számol a divat is, amikor azt kívánja, hogy minden gondolkodás nélkül kövesse mindenki. Mindebből levonhatjuk azt a következtetést, hogy a divat alkalmas az egyéniség fejlődésének megakadályozására...”

/Ravasz László/

Érveljen a megállapítás igazságtartalma mellett vagy ellen! (Legalább négy érvet írjon!)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. A *ház* szó mondatba foglalásával adja meg nyolc különböző jelentését!

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)
- g)
- h)

7. Mit jelentenek az alábbi szavak? Jelentésük körülírásával vagy rokon értelmű szavakkal tegye egyértelművé!

- a) csámborog:
- b) fabrikál:
- c) hajdankor:
- d) langaléta:

8. Fejezze ki *nép*- előtaggal kezdődő összetétellel az alábbi meghatározásokat!

- a) a nép körében elterjedt hiedelem, illetve ezek összessége =
- b) az ország polgárainak valamely fontos kérdésben való véleménynyilvánítása
=
- c) a nép körében szájhagyományként élő, az alkotókat számon nem tartó verses és prózai művek összessége =
- d) valamely népnek, népcsoportnak a szokásait, életmódját, műveltségét vizsgáló tudomány
=

9. Az ismert jelöléseket használva elemezze mondatrészek szerint a példamondatot!

Készítse el az ágrajzát is!

Napjainkban honfitársaink sokszor indokolatlanul féltik nemzeti nyelvünket a kihalástól.

10. Néhány mondatban értékelje a nyelvi illem, az érintkezéskultúra szempontjából a következő esetet!

a) Általános iskolai kiránduló csoport érkezik egy kollégiumba. A gyerekek megrohamozzák az emeletre vezető lépcsőt, amikor férfi osztályfőnökük utánuk szól: Gyerekek, ugye megbeszéltük, hogy ki megy elől! Az egyik leányka megtorpan, visszanéz, és mondja: Igen, maga!

b) A helyszín egy gimnázium folyosója a nyári szünet után. Egy tizedikes ifjú látható örömmel üdvözli hónapok óta nem látott tanárnőjét. Imígyen: „Ön hogy érezte magát az olaszországi kiránduláson?”

Kifogásol-e bármit a fent leírtakból; tenne-e, mondana-e valamit másképpen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Pótolja a hiányzó írásjeleket – s ahol szükséges, a nagybetűket is – a következő tagolatlan szövegben!

mikor egy kis gyermek megjelenik a földön nagyon csúnya képet vág és nemsokára halk sírásba kezd pedig ha tudna gondolkozni meg kellene vallania mennyi minden csoda várja őt készen itt van a legnagyobb csoda a világon az áldott anya aki melegíti dédelgeti könnyeivel áztatja mosollyal csókolja tejjel táplálja ott van az apai gond erő két kar munkája férfiváll teherbíró ereje mind azért hogy ennek a gyermeknek kenyere ruhája egészsége és műveltsége legyen tehát egy nagy-nagy szeretet várja készen a gyermeket s e szeretet nélkül nem tudna megélni

/Ravasz László/

12. Jelölje a *Beszélni nehéz!* című rádióműsor megfejtéseiben alkalmazott módon a példamondat hangsúlyait és szüneteit!

Örültünk, mert a jó elnyeri méltó jutalmát, a rossz megbűnhődik, a szegény ember legkisebbik fia kiállja a próbákat, a sárkány is megszelídül.

13. Elemezze a tagmondatok fajtája és viszonya szerint a következő mondatokat!

a) „*Azt tanultam, mindenütt azt láttam..., hogy az apák dolgát folytatják az utódok.*”

/Kós Károly/

.....

.....

.....

.....

b) „Egyre nehezebb eldönteni, hogy a mindennapi élet eldurvulása hat-e a művészi tükrözésre, vagy ez hat arra.”
/Deme László/

.....

.....

.....

.....

☐

14. Javítsa az alábbi mondatok nyelvhelyességi hibáit!

a) Az ember azért indul el egy futóversenyen, hogy először szakítsa át a célvonalat.

.....

b) Mi beimportáltuk azt, amit a rockvilág akkor tudott.

.....

c) Szabálysértési eljárást róttak ki felénk.

.....

d) A játékosok sok hibát vétettek a mérkőzésen.

.....

e) Javaslom, öt óra magaslatában találkozzunk.

.....

f) A hátvédnek nem fogják a fejét szegni, ugyanis a csapattársai kijavították a hibáját.

.....

☐

8

11/11/2019